

Dashboard bestuursakkoord po

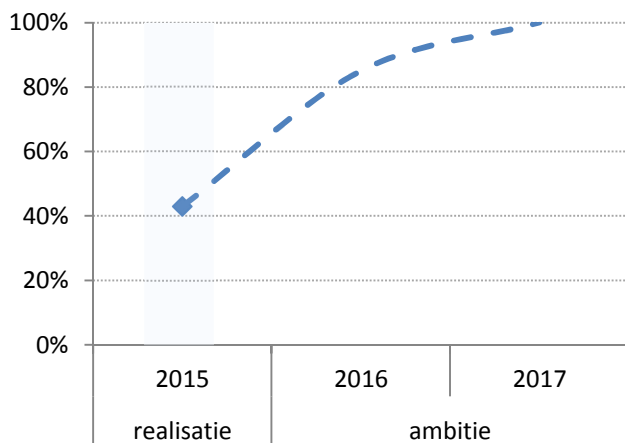
Toelichting op het dashboard

Deze bijlage geeft per hoofddoel de doelstellingen weer die zijn afgesproken in het bestuursakkoord po, vertaald in indicatoren met streefwaarden.¹ Per doel wordt de voortgang in beeld gebracht en toegelicht aan de hand van (waar reeds mogelijk) realisatiecijfers op de indicatoren en andere relevante monitoringsgegevens.² De doelen van het bestuursakkoord hangen sterk met elkaar samen en daarmee ook de activiteiten die per doel zijn beschreven. Het realiseren van de afgesproken substantiële beweging op de streefwaarden is bovendien een gezamenlijke opgave waarvoor een bijdrage nodig is van alle betrokken partijen, vanuit de eigen rol en positie. De opbouw van het dashboard volgt de hoofdlijnen van het bestuursakkoord. Voor een groot aantal indicatoren betreft 2015 de eerste meting; voor enkele indicatoren zijn oudere data beschikbaar. Indien beschikbaar worden deze weergegeven.

1. Talentontwikkeling door uitdagend onderwijs

Leerlingen worden voorbereid op de toekomst. Er is oog voor individuele talenten van iedere leerling. ICT kan hierbij ondersteunen. Met digitale leermiddelen kunnen leerroutes beter aangepast worden op individuele leerlingen. Het onderwijsaanbod doet recht aan de brede vorming die recht doet aan de diverse talenten van kinderen.

1) Implementatie- en investeringsplan voor onderwijs en ICT

Bron: Regioplan, Enquête Bestuursakkoord, 2015

Doelstelling

In 2016 hebben de schoolbesturen een implementatie- en investeringsplan voor onderwijs en ICT, gebaseerd op hun visie op onderwijs.³

Welke beweging is zichtbaar

Dit is de eerste meting. 43% van de schoolbesturen geeft aan een implementatie- en investeringsplan voor onderwijs en ICT te hebben, gebaseerd op hun onderwijsvisie. Een even groot deel van de besturen is met de ontwikkeling daarvan bezig. De verwachting is daarom dat bij de volgende meting (2016) veel vooruitgang te zien zal zijn.

Welke acties worden ondernomen

De PO-Raad helpt schoolbesturen en hun scholen bij het maken van het plan én de implementatie daarvan. Bijvoorbeeld door online tools, feedbackgesprekken en workshops. Kennisnet is hierbij de implementatiepartner.

¹ Indicatoren zijn dus niet hetzelfde als doelen; een indicator moet wel iets zeggen over het desbetreffende doel, het is zogezegd een 'bewegingsmelder'.

² Het dashboard voor po is online beschikbaar op de website [Trends in beeld](#). Hier zijn ook alle achterliggende cijfers te vinden.

³ In het bestuursakkoord staat het jaar 2015; dit is aangepast om scholen meer tijd te geven. In de grafiek is ook het jaartal 2017 opgenomen, omdat dit in 2017 wordt gemeten.

2) Gebruik van digitaal leermateriaal in de les

Doelstelling

In 2020 gebruikt 90% van de scholen dagelijks digitaal leermateriaal in het primair proces.

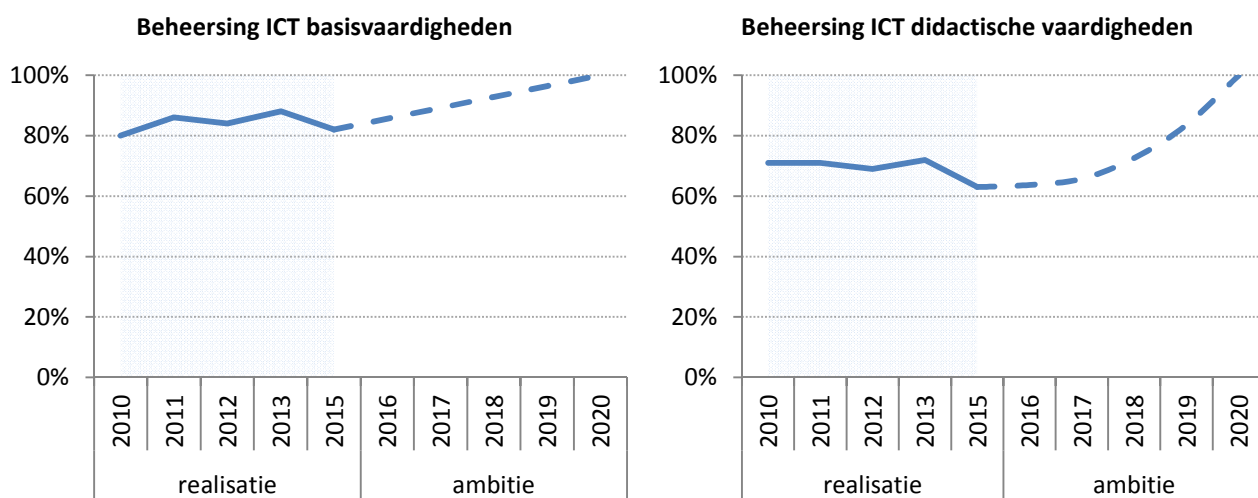
Welke beweging is zichtbaar

Voor deze doelstelling wordt gekeken naar het aandeel leraren dat digitaal leermateriaal in de les gebruikt en naar het aantal uur dat leraren dat gebruiken.⁴ Uit de cijfers blijkt dat leraren in de afgelopen jaren toenemend digitaal leermateriaal gebruiken. Momenteel is ongeveer 25% van het totale gebruikte leermateriaal digitaal. 50% van de leraren gebruikt meer dan 10 uur per week ICT in de les. Ook geldt echter dat ruim 20% van de leraren relatief weinig gebruik maakt van ICT in de les, namelijk minder dan vijf uur per week.⁵

Welke acties worden ondernomen

In 2014 is het Doorbraakproject Onderwijs en ICT gestart. In dit project werken de PO-Raad, VO-raad en ministeries van EZ en OCW samen om een doorbraak te creëren in het gebruik van ICT in het onderwijs. Dit wordt vooral gedaan door ervoor te zorgen dat digitaal leermateriaal beter wordt afgestemd op de wensen van het onderwijsveld en het voor scholen makkelijker te maken om ICT in te zetten in het primaire proces.

3) Aandeel leraren met voldoende ICT basis- en didactische vaardigheden

Bron: Kennisnet, Vier in Balans monitor, 2015

Doelstelling

Daartoe (zie voorgaande doelstelling: 90% van de scholen gebruikt ICT dagelijks in de les) hebben alle leraren voldoende ICT-basisvaardigheden en zetten ze deze in hun lespraktijk in.

Welke beweging is zichtbaar

We kijken bij deze doelstelling naar twee indicatoren: de mate waarin leraren de ICT *basis*vaardigheden beheersen en de mate waarin zij de ICT *didactische* vaardigheden beheersen. Om de ICT basisvaardigheden in de lespraktijk te kunnen inzetten, moeten leraren namelijk beschikken over ICT didactische vaardigheden. Het aandeel leraren dat de ICT-basisvaardigheden bezit, is sinds 2013 licht gedaald (van 87% naar 82%), afgaand op het oordeel van de schoolleiders. In 2015 is dit voor het eerst ook gevraagd aan leraren: 88% van de leraren vindt dat zij deze vaardigheden beheersen. Als het gaat om de beheersing van ICT didactische vaardigheden zien we een groter verschil tussen de cijfers van schoolleiders en leraren. Afgaand op het oordeel van schoolleiders is er sprake van achteruitgang (van 72% naar 63%); afgaand op het oordeel van leraren is er sprake van vooruitgang (van 72% naar 82%).

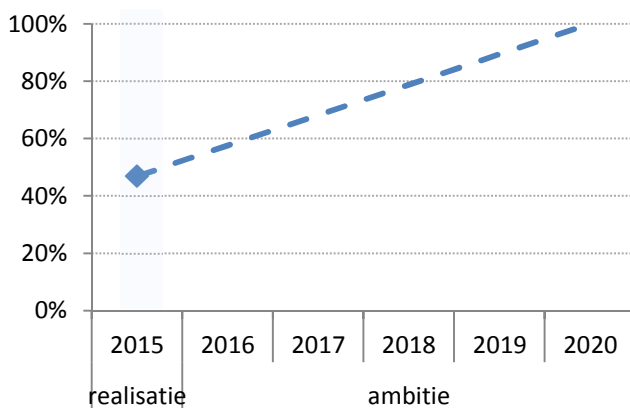
Welke acties worden ondernomen

De PO-Raad en Kennisnet ondersteunen scholen bij het maken van een ICT implementatieplan. Onderdeel daarvan is dat de school een analyse maakt van de deskundigheid van de leraren als het gaat om onderwijs en ICT. Op basis daarvan wordt bepaald wat nodig is aan professionalisering en welk nascholingsaanbod daarbij past. Daarnaast voert de PO-Raad het project 'Beter en slimmer leren met ICT' uit. Dit project ondersteunt scholen onder andere bij het verbeteren van de ICT-vaardigheden van hun leraren.

⁴ Omdat de indicatoren behorend bij deze doelstelling niet geheel aansluiten bij de doelstelling, wordt hier geen grafiek weergegeven.

⁵ Bron: Monitor 'Vier in Balans' 2015, Kennisnet.

4) Aandeel scholen dat leerlingen begeleidt in het ontdekken en ontwikkelen van hun talenten

Bron: Regioplan, Enquête Bestuursakkoord, 2015

Doelstelling

Alle scholen herkennen toptalenten en bieden hen een uitdagend onderwijsaanbod.

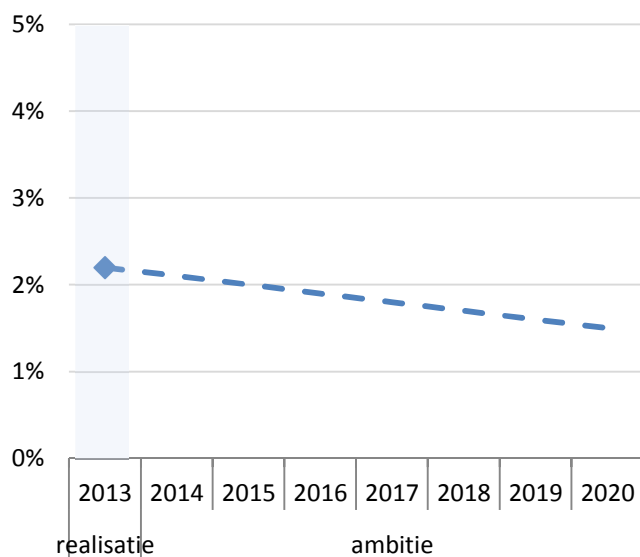
Welke beweging is zichtbaar

Dit (2015) is de eerste meting. 47% van de scholen geeft aan dat zij de (brede) talenten van hun leerlingen herkennen en het onderwijs daarop afstemmen. De culturomslag naar ambitieuzer onderwijs is zichtbaar. Meer dan de helft van de basisscholen die deelnamen aan een onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs heeft aandacht voor toptalenten in hun schoolvisie. De inspectie noemt ook verbeterpunten, zoals de mate waarin het extra aanbod met een duidelijk doel wordt aangeboden en achteraf wordt geëvalueerd.

Welke acties worden ondernomen

Om scholen ruimte te geven om op een eigen manier te zorgen voor uitdagend aanbod voor toptalenten zijn verschillende maatregelen genomen ([plan van aanpak Toptalenten 2014-2018](#)). Zo worden scholen gestimuleerd om kennis uit te wisselen. Er zijn acht regionale talentnetwerken (po/vo) gevormd waarin kennisdeling en samenwerking centraal staan. In deze regionale talentnetwerken zetten kwartiermakers zich in om bestaande initiatieven en netwerken te verbinden en versterken of om samen met scholen nieuwe initiatieven mogelijk te maken. Daarnaast stelt meer flexibiliteit in de regelgeving scholen in staat om meer variatie en differentiatie aan te brengen in het onderwijsaanbod, bijvoorbeeld door de verruiming van de mogelijkheden per augustus 2016 om vakdocenten in te zetten in het primair onderwijs. Het uitdagen van leerlingen hangt ook samen met het onderwijsaanbod dat scholen realiseren. In hoeverre maakt het brede aanbod het mogelijk om talenten bij leerlingen te ontdekken en daarop in te spelen, zoals bijvoorbeeld onderzoekend leren (indicator 6) en cultuureducatie (indicator 7). Verder is uiteraard van belang dat leraren de didactische vaardigheden voldoende beheersen om het onderwijs te kunnen afstemmen op de leerbehoefte en talenten van leerlingen (zie indicator 14).

5) Aandeel zittenblijvers per jaar

Bron: DUO

Doelstelling

Het percentage zittenblijvers in de basisschoolperiode is in 2020 teruggebracht van 2,2% naar 1,5%.⁶

Welke beweging is zichtbaar

Gekeken wordt naar het aandeel vertraagde leerlingen in groep 8 zoals vermeld in het Onderwijsverslag 2012/2013, gedeeld door acht. In de afgelopen decennia is het zittenblijven in het po geleidelijk afgenomen. Internationaal gezien ligt het percentage leerlingen dat blijft zitten in Nederland wel nog steeds hoger dan het OECD-gemiddelde.

Welke acties worden ondernomen

Vertraging in de schoolloopbaan van basisschoolleerlingen ontstaat vooral bij de overgang van groep 2 naar groep 3. De PO-Raad en OCW laten een besliswijzer doorstromen van kleuters ontwikkelen en er worden goede voorbeelden verzameld met alternatieven voor zittenblijven. Het doel is het ondersteunen van schoolbesturen en scholen bij het nemen van onderbouwde beslissingen over kleuterbouwverlenging en het bieden van inzicht in alternatieven voor het zoveel mogelijk voorkomen daarvan. Tevens zijn we in afwachting van de uitkomsten van het Interdepartementaal Onderzoek (IBO) naar effectieve leerroutes funderend onderwijs.

6) Onderzoekend leren van leerlingen

Doelstelling

Met het oog op de brede vorming van de leerling bevorderen scholen het onderzoekend leren van leerlingen, onder andere door een aanbod op het gebied van 'wetenschap en technologie', zoals afgesproken in het Techniekpact.

Welke beweging is zichtbaar

De indicator bij deze doelstelling moet nog nader ontwikkeld worden. Hiervoor zal het onderzoek PEIL.onderwijs worden benut (voorheen PPON), een onderzoek naar de kennis, vaardigheden en houding van leerlingen in groep 8 van het basisonderwijs, mede in relatie tot het onderwijsaanbod en over de tijd heen. In 2015/ 2016 zal onderzoek worden verricht naar het domein Natuur & Techniek.

Welke acties worden ondernomen

In de Prestatiebox zijn middelen opgenomen voor de talentontwikkeling van kinderen in het domein van wetenschap en techniek. Verder heeft het Ministerie opdracht gegeven aan het Platform Bèta Techniek voor de uitvoer van het actieprogramma 'Kiezen voor Technologie'. In het programma wordt met verschillende benaderingen zoals professionalisering van leraren en co-makership in de regio, wetenschap en techniek in de klas gestimuleerd.

7) Cultuureducatie

Doelstelling

Met het oog op de brede vorming van de leerling verbeteren scholen de kwaliteit van cultuureducatie door uitvoering van het programma 'Cultuureducatie met kwaliteit' en het uitvoeren van afspraken uit het 'Bestuurlijk kader Cultuur en Onderwijs'.

Welke beweging is zichtbaar

De invulling van deze indicator moet nog nader vorm krijgen. De belangrijkste instrumenten hiervoor zijn de voortgangsrapportages van het programma 'Cultuureducatie met Kwaliteit' en de monitor cultuuronderwijs.

⁶ In het bestuursakkoord en de Begroting wordt als startwaarde 3% genoemd. Dit percentage is gebaseerd op leerjaargegevens per leerling van DUO. Deze data bleken echter onvoldoende betrouwbaar te zijn. De huidige startwaarde is gebaseerd op cijfers van de inspectie over het aandeel vertraagden in groep 8.

Welke acties worden ondernomen

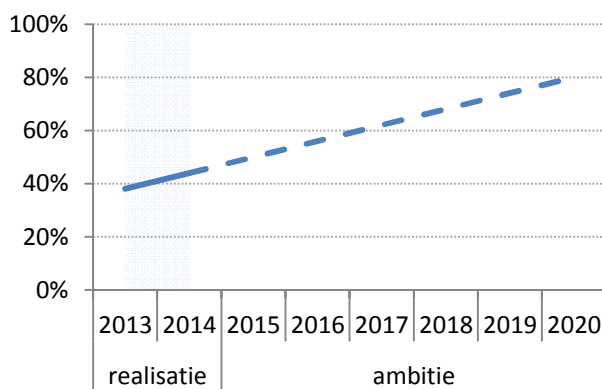
Het programma 'Cultuureducatie met Kwaliteit' wordt uitgevoerd. Medio 2016 gaat de volgende voortgangsrapportage naar de Tweede Kamer. Gegevens uit de monitor Cultuuronderwijs en uit het onderzoek PEIL. onderwijs 'Kunstzinnige Oriëntatie PO' zullen dan beschikbaar zijn. Ook is er, per 14 oktober 2015, een 'Regeling impuls muziekonderwijs PO 2015-2020' beschikbaar. Scholen kunnen samen met een of meerdere partijen uit het muziekveld aanvragen indienen.

2. Een brede aanpak voor duurzame onderwijsverbetering

De kwaliteit van het onderwijs is verbeterd. Om tot een duurzame onderwijsverbetering te komen, is het zaak dat scholen opbrengsten analyseren en hierover transparant zijn, zwakke scholen zich verbeteren en dat de professionaliteit van besturen blijft gewaarborgd.

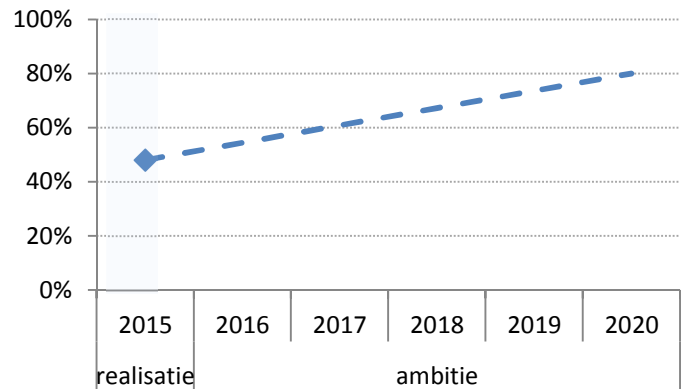
8) Kwaliteitszorg

Aandeel scholen dat op alle indicatoren van kwaliteitszorg voldoende scoort

Bron: Inspectie van het Onderwijs

Aandeel schoolbesturen dat een planmatige cyclus van kwaliteitszorg heeft, op basis van een jaarlijkse zelfevaluatie

Bron: Regioplan, Enquête Bestuursakkoord, 2015

Doelstellingen

- In 2020 scoort 80% van de scholen op alle indicatoren van kwaliteitszorg een voldoende.
- In 2017 werken scholen en besturen met een planmatige cyclus van kwaliteitszorg werken, op basis van een jaarlijkse zelfevaluatie.

Welke beweging is zichtbaar

In 2015 scoort 44% van de scholen voldoende op alle indicatoren van kwaliteitszorg. De borging van kwaliteit is verbeterd; gemaakte afspraken worden beter vastgelegd. Ruim een kwart van de besturen (27%) vindt dat de planmatige cyclus van kwaliteitszorg bij hen op orde is, zowel op school- als op bestuursniveau. Nog weinig scholen slagen er echter in om hun evaluaties daadwerkelijk te gebruiken voor verbetering.⁷ Bijna de helft van de besturen (46%) geeft aan op basis van een jaarlijkse zelfevaluatie te werken aan kwaliteitszorg.⁸

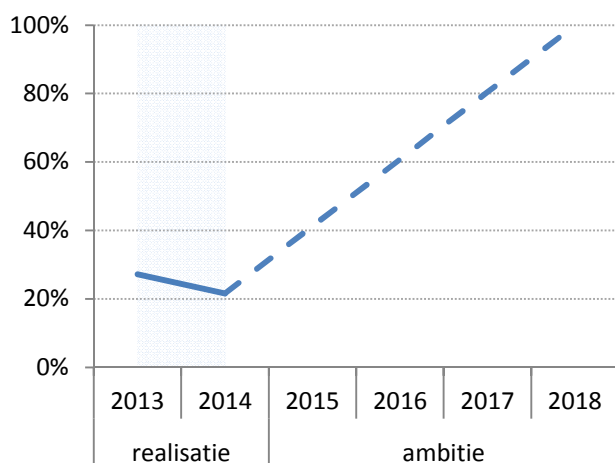
Welke acties worden ondernomen

De PO-Raad heeft een meerjarig programma ingericht, 'Q voor Besturen' voor de periode 2015 – 2018. Dit programma omvat onder meer de vorming van lerende netwerken, om kennis te verkrijgen en te delen over de opbouw en versterking van de cyclus van kwaliteitszorg. Ook worden diverse flankerende activiteiten georganiseerd gericht op verbetering van de onderwijskwaliteit, HRM, financiën en bedrijfsvoering. Voorbeelden zijn: kennisgroepen, activiteiten voor medewerkers kwaliteitszorg/ onderwijskwaliteit, het ontwikkelen van voor schoolbesturen bruikbaar materiaal of het organiseren van scholingen van bestuurders op het gebied van zelfevaluaties.

⁷ Bron: Onderwijsverslag 2013/2014. Vergaderjaar 2014-2014, 34000 VIII, nr. 89, 15 april 2015.

⁸ Bron: Regioplan, Enquête Bestuursakkoord, 2015.

9) Aandeel (zeer) zwakke scholen dat zich binnen een jaar verbetert

Doelstelling

In 2017/2018 voldoen alle scholen aan de minimumnormen voor kwaliteit. Scholen die toch onder de minimumnormen zakken ((zeer) zwakke scholen) verbeteren zich binnen een jaar.

Welke beweging is zichtbaar

Zeer zwakke en zwakke scholen moeten zo snel mogelijk weer toe naar voldoende onderwijskwaliteit voor de leerlingen. In schooljaar 2012/2013 verbeterde 27% van de (zeer) zwakke scholen zich in 1 jaar; in schooljaar 2013/2014 21%. We zien hier een lichte daling.

Bron: Inspectie van het Onderwijs

Welke acties worden ondernomen

Zeer zwakke scholen kunnen gebruik maken van het ondersteuningsaanbod vanuit de PO-Raad (Goed Worden, Goed Blijven), dat erop gericht is om verbetering binnen één jaar te bewerkstelligen. De activiteiten van dit programma worden gecontinueerd en uitgebreid naar zwakke scholen. Naast de ondersteuning attendeert de inspectie scholen sinds 2011-2012 op dalende opbrengsten zodat de school tijdig kan gaan werken aan een verbetertraject. Om ervoor te zorgen dat scholen ook haast maken met het verbetertraject is er voor scholen die ondanks de attendering/waarschuwing zeer zwak zijn geworden ook een wettelijk verplichte verbetertermijn vastgelegd. Zeer zwakke scholen moeten zich binnen 12 maanden verbeteren. Dit alles om te zorgen dat zwakke en zeer zwakke scholen zo snel mogelijk weer onderwijs van voldoende kwaliteit gaan verzorgen voor de leerlingen.

10) Aandeel (zeer) zwakke scholen dat deelneemt aan een intensief verbeterprogramma

Doelstelling

In 2017 nemen alle (zeer) zwakke scholen deel aan een intensief verbeterprogramma, 'Goed Worden, Goed Blijven'.

Welke beweging is zichtbaar

Momenteel nemen alle zeer zwakke scholen deel aan het ondersteuningsaanbod van de PO-Raad, 'Goed Worden, Goed Blijven'. Het aanbod voor de zwakke scholen binnen dit programma wordt verder uitgebreid. In het schooljaar 2014/2015 nam 33% van de zwakke scholen deel aan dit programma. Scholen die hieraan niet deelnemen, laten aan de PO-Raad weten op welke manier zij dan wel werken aan verbetering. De ondersteuning vanuit deze twee projecten (door OCV gesubsidieerd, en expliciet gericht op de zwakke en zeer zwakke scholen) is uiteraard niet het volledige aanbod waar scholen gebruik van kunnen maken om de onderwijskwaliteit snel te verbeteren. Er is daarnaast ook sprake van commercieel aanbod. Het gebruik hiervan door de scholen is helaas niet in kaart te brengen.

Welke acties worden ondernomen

Zie acties zoals genoemd bij voorgaande indicator. De komende tijd wordt het programma 'Goed worden, Goed blijven' verder uitgebreid naar zwakke scholen.

11) Aandeel besturen dat stuurt op onderwijskwaliteit en het financieel management en HRM-beleid hierop afstemt

Doelstellingen

- In 2017 leven alle schoolbesturen in het po de Code Goed Bestuur po na.
- De besturen voeren in 2017 integraal beleid, waarin ze sturen op onderwijskwaliteit en waar ze het financieel management en het HRM-beleid op afstemmen.

Welke beweging is zichtbaar

Afgaand op het oordeel van de besturen zelf voert 45% deels integraal beleid waarin gestuurd wordt op onderwijskwaliteit en waarop het financieel en HRM-beleid is afgestemd. 49% van de besturen voert grotendeels of volledig integraal beleid.⁹

Welke acties worden ondernomen

We hebben op dit moment vertrouwen in de beweging die de sector zelf in gang heeft gezet en volgen die. De onafhankelijke monitorcommissie van de PO-Raad voert in het najaar van 2015 zijn eerste monitor uit, waarmee de naleving van de Code Goed Bestuur en de mate van professionalisering van besturen in beeld wordt gebracht. Dit resulteert in 2016 in aanbevelingen om het bestuurlijk handelen in de sector verder te versterken. Daarnaast wordt er door de sector een visitatiestelsel ontwikkeld; in 2016 wordt gestart met de eerste bestuurlijke visitaties bij schoolbesturen. Daarnaast organiseert de PO-Raad in het najaar regionale bijeenkomsten voor zowel bestuurders als intern toezichthouders, over de dilemma's in de relatie tussen bestuur en intern toezicht. Zie ook "Kwaliteitszorg" (indicator 8) voor acties gericht op integraal beleid.

12) Rolverdeling intern toezichthouders en bestuurders

Doelstelling

De bestuurders en intern toezichthouders zijn in 2017 toegerust voor hun rol binnen de schoolorganisatie en binnen de samenwerkingsverbanden passend onderwijs en ze hebben een heldere onderlinge rolverdeling.

Welke beweging is zichtbaar

Er is toenemend debat over en aandacht voor het vormgeven van goed bestuur. Uit de eerste meting blijkt dat bij 84% van de besturen er sprake is van een heldere rolverdeling tussen bestuur en intern toezichthouders. 66% van de intern toezichthouders zijn volgens de bestuurders voldoende toegerust voor hun rol binnen de schoolorganisatie.¹⁰

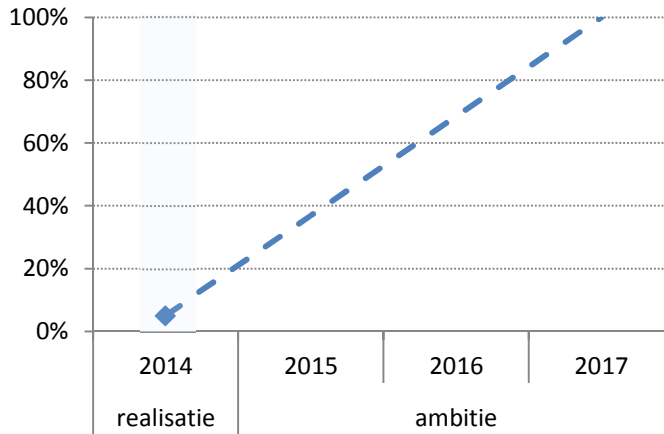
Welke acties worden ondernomen

De PO-Raad organiseert in het najaar van 2015 en begin 2016 een aantal bijeenkomsten voor bestuurders en toezichthouders over de relatie tussen bestuur en intern toezicht. Belangrijke vraag daarbij is op welke manier de verhouding tussen bestuur en intern toezicht kan worden ingericht, zodat de kwaliteit van de gehele bestuurlijke organisatie wordt versterkt. Zie ook de tekst hierover bij indicator 11.

⁹ Bron: Enquête Regioplan onder bestuurders, 2015.

¹⁰ Bron: Enquête Regioplan onder bestuurders, 2015.

13) Aandeel scholen dat Vensters PO gevuld heeft

Doelstelling

Alle scholen presenteren in 2017 een samenhangende set van centrale en decentrale indicatoren in Vensters PO. Elke school plaatst de uitkomsten met een eigen toelichting in de lokale context. Op deze manier zijn alle scholen transparant naar ouders, leerlingen, toezichthouders, medezeggenschapsraden en andere betrokkenen.

Welke beweging is zichtbaar

Dit (2015) is de eerste meting. 'Scholen op de kaart', de nieuwe naam van Vensters PO, is recent gestart en zal de komende tijd meer bekendheid krijgen (zie hieronder).

Welke acties worden ondernomen

In lijn met de afspraken uit de sectorakkoorden po en vo, wordt door de PO-Raad en VO-raad in nauwe samenwerking met OCW en met betrokkenheid van Ouders & Onderwijs en LAKS in 2015 een gebruikersonderzoek uitgevoerd naar scholenopdekaart.nl. Eind dit jaar wordt een plan opgeleverd gericht op verbetering van de website als het gaat om vindbaarheid, bekendheid en gebruiksvriendelijkheid, en hoe te zorgen voor grotere deelname van scholen aan scholenopdekaart.nl.

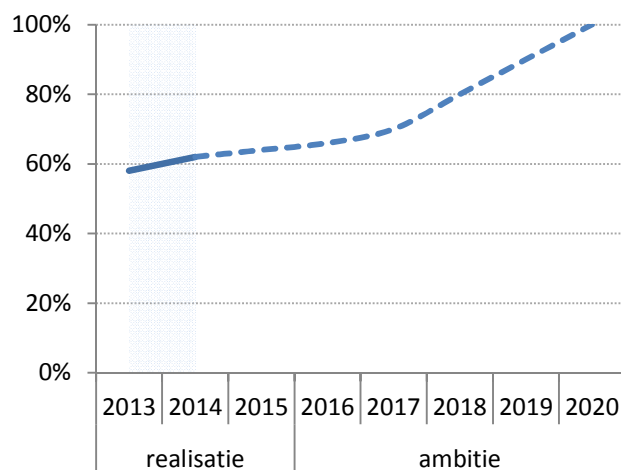
Bron: PO-raad/Schoolinfo

3. Professionele scholen

De kwaliteit van het onderwijs is afhankelijk van de inzet en vaardigheden van al deze betrokkenen, waarbij de kwaliteit van de leraar van doorslaggevend belang is. Professionele ontwikkeling heeft prioriteit. Door een divers onderwijsteam worden capaciteiten en kwaliteiten volledig benut. Schoolleiders en –besturen vervullen hier een cruciale rol.

14) Aandeel leraren dat de differentiatievaardigheden beheerst

Bron: Inspectie van het Onderwijs, Onderwijsverslag

Doelstelling

In 2020 beheersen alle leraren de differentiatievaardigheden en zijn daarmee vakbekwaam.¹¹

Welke beweging is zichtbaar

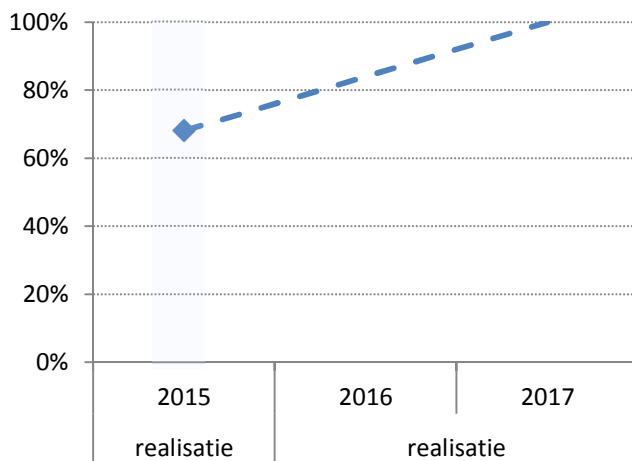
Er is een lichte verbetering waar te nemen in de beheersing van de differentiatievaardigheden. Er is echter wel een trendbreuk nodig om te komen tot de doelstelling van 100%. We verwachten die trendbreuk niet op korte termijn, maar wel over een paar jaar. 68% van de besturen (zie indicator 15) gebruikt een observatie-instrument om de didactische vaardigheden van de leerkrachten in beeld te brengen. Gebruik van dergelijke instrumenten helpt om doelgericht de didactische vaardigheden te verbeteren. Gebruik hiervan zal daarmee op termijn leiden tot een hoger aandeel leraren dat deze vaardigheden beheerst. De verwachting is dat de resultaten van deze inspanningen zichtbaar zullen zijn in de cijfers van het Onderwijsverslag van 2018.

Welke acties worden ondernomen

De voorgenomen acties uit de Lerarenagenda moeten zorgen voor een trendbreuk, een versnelling in de vaardigheidsontwikkeling van leraren om de ambitie in 2020 te behalen. Specifiek voor de ontwikkeling van differentiatievaardigheden laat OCW een toolbox ontwikkelen die leraren handreikingen biedt bij de aanpak van lessen. Pas over 2 á 3 jaar verwachten we een trendbreuk, omdat het ontwikkelen en verbeteren van differentiatievaardigheden tijd kost. Scholen moeten instrumenten kiezen, coaches opleiden en pas daarna kan gestart worden met het begeleiden van teams. Daar komt bij dat ook de omgeving van de leraar van groot belang is om het differentiëren in de klas goed van de grond te laten komen. Uit onderzoek blijkt dat leraren niet alleen over de benodigde vaardigheden moeten beschikken, maar er moet ook ruimte zijn voor nadere analyse van leerlinggegevens en ruimte om daarover met collega's in gesprek te gaan. Het belang hiervan moet bovendien worden gedeeld door de schoolleider en het bestuur. Het realiseren van deze ambitie doet daarmee ook een beroep op leiderschap en het kunnen creëren van een verbetercultuur, en op het HRM-beleid. De inzet van OCW en de PO-raad zal er op gericht zijn om deze subthema's voor scholen zoveel mogelijk te bundelen. Zodat het voor scholen vanzelfsprekender wordt om deze thema's in samenhang op te pakken.

¹¹ Basiswaarde betreft alle leraren; verwachte tussenwaarde en streefwaarde betreft de leraren met ruime ervaring (in overleg met de Inspectie van het Onderwijs nader te operationaliseren).

15) Aandeel besturen dat gebruik maakt van een (gevalideerd) instrument voor de didactische vaardigheden

Bron: Regioplan, Enquête Bestuursakkoord, 2015

Doelstelling

De schoolbesturen maken uiterlijk in 2017 in hun HRM-beleid gebruik van een gevalideerd instrument waarmee de didactische vaardigheden van de leraar in beeld gebracht worden.

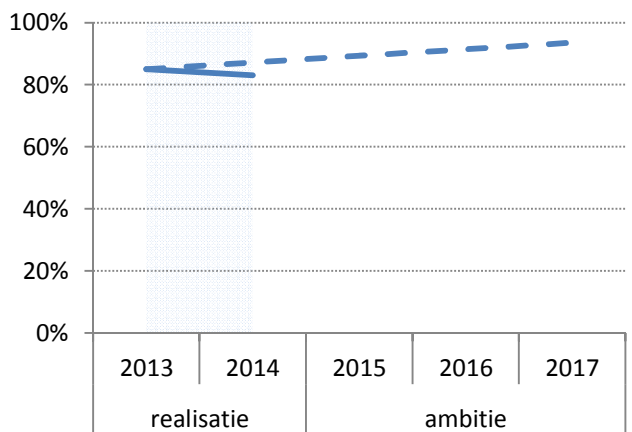
Welke beweging is zichtbaar

Dit (2015) is de eerste meting. Een ruime meerderheid van de besturen (66%) brengt de didactische vaardigheden van de leerkrachten in beeld en 68% van de besturen gebruikt hiervoor een bestaand instrument.

Welke acties worden ondernomen

De PO-Raad heeft een lijst van observatie-instrumenten gepubliceerd om het gebruik hiervan te stimuleren en om schoolbesturen te helpen een keuze te maken uit deze instrumenten.

16) Aandeel leraren dat de algemeen didactische vaardigheden beheerst

Bron: Inspectie van het Onderwijs

Doelstelling

Startende leraren zijn in maximaal drie jaar basisbekwaam: ze beheersen dan de algemeen didactische vaardigheden in de praktijk.¹²

Welke beweging is zichtbaar

De ontwikkeling laat nog niet de gewenste opgaande lijn zien. Dit terwijl het verbeteren van de didactische vaardigheden van leraren wel bij de besturen nadrukkelijk op de agenda staat: ruim de helft van de besturen (53%) is hiermee bezig en bijna een kwart (23%) heeft beleid in voorbereiding op dit terrein.¹³ We verwachten daarom de komende jaren wel vooruitgang hierin. Beheersing van de didactische vaardigheden vormt bovendien een belangrijk aandachtspunt in het vernieuwde inspectietoezicht. Scholen ontvangen van de inspectie een rapport met verbeterpunten, dat hen helpt om gericht te werken aan verbetering van de didactische vaardigheden. Tot slot gebruikt een ruime meerderheid van de besturen een instrument om een beeld te krijgen van de didactische competenties van de leerkrachten (zie indicator 15). Gebruik van dergelijke instrumenten zal eveneens bijdragen aan verbetering van de didactische vaardigheden.

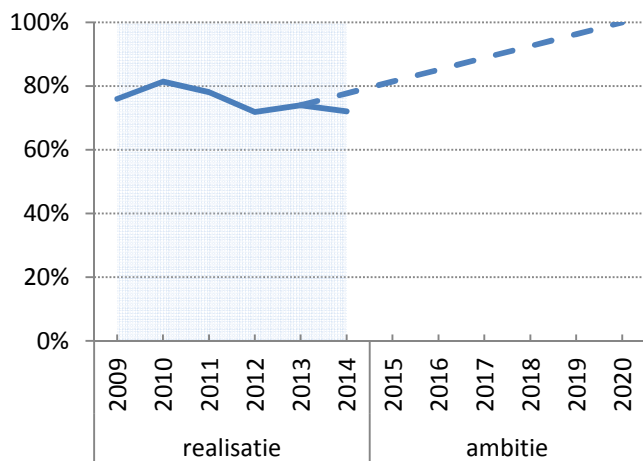
Welke acties worden ondernomen

Zie de tekst hierover bij indicator 14, 15 en 17.

¹² Als indicator wordt bij deze doelstelling gekeken naar alle leraren: welk aandeel van hen beheerst de algemeen didactische vaardigheden.

¹³ Regioplan, Enquête Bestuursakkoord, 2015.

17) Aandeel startende leraren dat begeleiding krijgt (naar cohort)

Bron: Loopbaanmonitor, MOOZ/Centerdata, 2015

Doelstelling

De schoolbesturen zorgen vanaf uiterlijk 2017 voor planmatige begeleiding van elke startende leraar, op basis van een jaarlijkse vaardigheidsmeting.

Welke beweging is zichtbaar

De mate waarin starters worden begeleid, blijft vrij stabiel. Een punt van aandacht vormt de begeleiding van startende leraren zonder vast contract. Uit de Loopbaanmonitor blijkt al een aantal jaar dat vooral starters met een invalbaan (62%) minder vaak begeleiding krijgen dan starters met een vaste baan (81%). Ook de kwaliteit van de begeleiding die starters zonder vast contract krijgen, is minder goed.

Welke acties worden ondernomen

In de cao PO 2014-2015 hebben de sociale partners afgesproken dat startende leraren recht hebben op een coach en op extra tijd voor professionalisering. Ook is afgesproken dat de beheersing van hun vaardigheden zal worden vastgesteld met een observatie-instrument. De PO-raad zorgt voor voorlichting aan besturen over de begeleiding van starters.

18) Aandeel besturen dat in het HRM beleid inzet op het versterken van onderzoekende vaardigheden van leraren

Doelstelling

Schoolbesturen nemen in hun HRM-beleid op dat ze leraren opleiden, dan wel aannemen, die onderzoekende vaardigheden hebben. Deze leraren krijgen een positie binnen de schoolorganisatie waarin ze hun vaardigheden kunnen benutten en waardoor de kwaliteitscyclus verrijkt wordt.

Welke beweging is zichtbaar

Dit (2015) is de eerste meting.¹⁴ De cijfers geven een zorgelijk beeld. Slechts 9% van de besturen geeft aan in hun HRM beleid in te zetten op het versterken van onderzoekende vaardigheden van leerkrachten. Deze doelstelling kan dus nog niet op veel draagvlak rekenen. Wel kent een groter deel van de besturen (27%) specifieke functies of taken bestemd voor leerkrachten met onderzoekende vaardigheden. Het HRM beleid van deze besturen is echter niet altijd specifiek gericht op het aantrekken van leraren met onderzoekende vaardigheden of het versterken van onderzoekende vaardigheden.

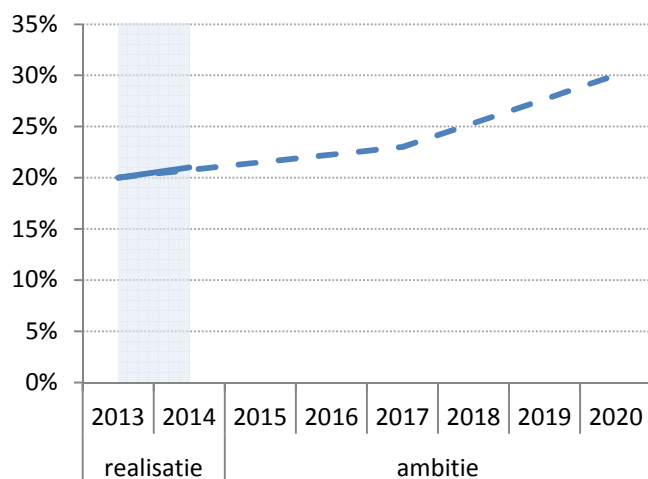
Schoolbesturen kunnen de functiemix benutten om de professionele ontwikkeling van leraren te koppelen aan functies met een hogere beloning waardoor meer diversiteit ontstaat in taken binnen lerarenteams. Om in het po de functiemix verder te versterken, wordt onder regie van OCW, de PO-Raad en de vakbonden een gedifferentieerd ondersteuningsaanbod ontwikkeld voor schoolbesturen. Zie verder "Breed samengestelde teams".

Daarnaast hebben de PO-Raad en de VSNU dit jaar een eerste verkenning gedaan naar de wenselijkheid en mogelijkheid om een universitaire lerarenopleiding voor po in te richten en maatwerktrajecten voor zij-instromers (universitaire bachelor en master). De ambitie is om in 2017/2018 te starten met deze opleidingen.

Het NRO, de PO-Raad en OCW starten in 2016 een pilot, de 'Kennisrotonde', om na te gaan wat geschikte en effectieve werkwijzen zijn waardoor scholen op een gemakkelijke manier hun kennisvragen kunnen stellen en daarop snel antwoord krijgen. Dat kan zijn ofwel op basis van beschikbaar onderzoek, ofwel op basis van een kortlopend onderzoek. In 2016 zal de PO-Raad in overleg met OCW, VH, VSNU en NRO onderzoeken hoe de samenwerking tussen scholen, lerarenopleidingen, lectoraten en universiteiten duurzaam kan worden vormgegeven. Gestreefd wordt naar een samenwerking gericht op duurzame onderwijsverbetering, innovatie en schoolontwikkeling op basis van (onderzoeks)vragen die door de onderwijspraktijk zijn geïnitieerd.

¹⁴ Bron: Enquête Regioplan onder bestuurders en schoolleiders, 2015.

19) Aandeel leraren met een afgeronde wo-bachelor of hbo-/wo masteropleiding

Bron: DUO

Doelstelling

In 2020 beschikt 30% van de leraren in het po over een wo-bachelor of hbo-/wo masteropleiding.

Welke beweging is zichtbaar

Het aandeel leraren met een wo-bachelor of hbo-/wo masteropleiding is ongeveer gelijk gebleven.¹⁵

Welke acties worden ondernomen

Om dit doel te realiseren is het noodzakelijk dat scholen en leraren zoveel mogelijk gebruik maken van de diverse mogelijkheden die OCW biedt om een (master-)opleiding te behalen. Pas afgestudeerde masters en academici, en professionals met een carrière buiten het onderwijs worden via verschillende trajecten gestimuleerd om te kiezen voor het lerarenberoep. Voorbeelden zijn maatwerktrajecten voor academici en de tegemoetkoming studiekosten voor onderwijsmasters. Zittende leraren worden via de Lerarenbeurs en Vierslagleren gefaciliteerd om een (master)opleiding te volgen. Deze zaken doen tevens een beroep op het HRM-beleid: besturen en schoolleiders dienen leraren te stimuleren om te kiezen voor een (master-)opleiding, bijvoorbeeld door hen gericht in te zetten voor schoolontwikkeling en verbetering van de onderwijskwaliteit. Mede daarom zal een directe relatie worden gelegd met versterking van het HRM-beleid op scholen en de functiemix. Vertegenwoordigers van scholen en opleidingen ondernemen gezamenlijke acties om de inzet van (academisch en masteropgeleide) leraren te stimuleren voor schoolontwikkeling en de ontwikkeling van onderwijskwaliteit. De gewenste ontwikkeling wordt verder gefaciliteerd door in te spelen op regionale verschillen, omdat duidelijk is geworden dat de aanpak, focus en behoefte aan professionalisering van leraren (waaronder de masterambitie) verschilt per regio (zie ook de tekst bij 20).

20) Aandeel besturen dat in hun HRM-beleid stuurt op de brede samenstelling van het schoolteam, inclusief meer masters en academici

Doelstelling

De schoolbesturen nemen de bredere samenstelling van het schoolteam op in hun HRM-beleid, waarbij ook aandacht is voor de inzetbaarheid van hoger opgeleiden in de scholen, eventueel gekoppeld aan functiedifferentiatie.

Welke beweging is zichtbaar

De cijfers geven in deze eerste meting een positief beeld: een ruime meerderheid van de schoolbesturen (66%) in het po heeft de ambitie om per school meer leerkrachten te hebben met een wo-bachelor of hbo/wo-master. 74% van de besturen zetten in hun HRM-beleid in op breed samengestelde teams. Tevens geven deze besturen aan dat leraren met een afgeronde wo-bachelor of hbo/wo-master een andere rol krijgen binnen een breed samengesteld team.¹⁶

Welke acties worden ondernomen

Goed HRM-beleid is een randvoorwaarde voor het slagen van de masterambitie. Besturen en schoolleiders moeten – met het oog op de school en de gewenste onderwijsontwikkeling – vaststellen aan welke academisch en masteropgeleide leraren zij behoefte hebben. Schoolbesturen kunnen de functiemix benutten om ervoor te zorgen dat masteropgeleide leraren (uitzicht op) een functie krijgen met een hogere beloning. Hierdoor ontstaat meer diversiteit in rollen en taken binnen lerarenteams. Masteropgeleide leraren kunnen zo een uitdagende functie binnen de school krijgen waarbij zij hun nieuw opgedane vaardigheden kunnen inzetten voor de school- en onderwijsontwikkeling.

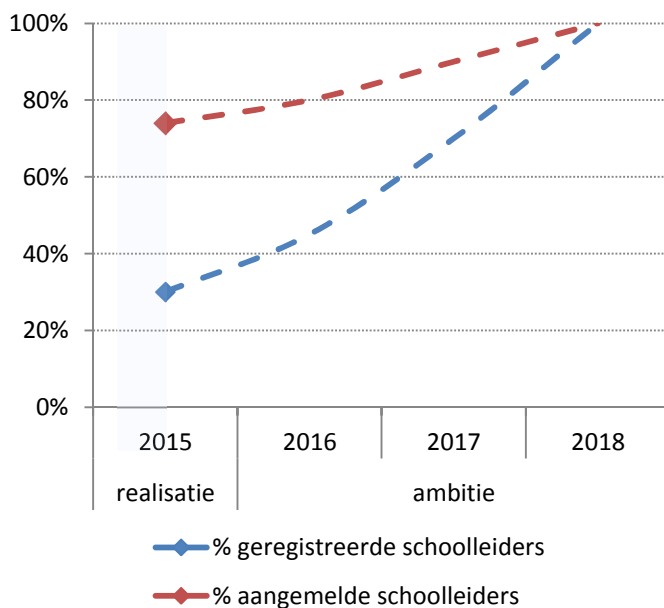
¹⁵ Bron: DUO.

¹⁶ Bron: Enquête Regioplan onder bestuurders en schoolleiders, 2015.

Om in het po de functiemix verder te versterken, wordt onder regie van OCW, de PO-Raad en de vakbonden een gedifferentieerd ondersteuningsaanbod ontwikkeld voor schoolbesturen. Dit aanbod is vooral bestemd voor besturen en schoolleiders die belemmeringen ervaren bij de uitvoering van de functiemix of moeite hebben een samenhangend HRM-beleid te ontwikkelen met een visie op schoolontwikkeling. Ook zal beter worden aangesloten bij de situaties in de regio. De aanpak, focus en behoefte aan professionalisering van leraren (waaronder de masterambitie) verschilt per regio. Samen met de PO-Raad wil OCW regio's, regionale netwerken en besturen faciliteren door hen te informeren over ontwikkelingen van de regionale onderwijsarbeidsmarkt, de ontwikkeling van het aandeel academici en masters en deelname aan projecten waarmee scholen en leraren verder kunnen werken aan schoolontwikkeling en de ontwikkeling van onderwijskwaliteit. Landelijke en regionale aanpakken zullen daardoor beter op elkaar aansluiten en elkaar versterken.

Richting schoolbesturen zal in de communicatie steeds de relatie worden gelegd met HRM-beleid. De masterambitie en functiemix staan immers niet op zichzelf, maar zijn instrumenten ter bevordering van een stevig HRM-beleid waarin schoolontwikkeling, brede professionalisering van leraren en verbetering van loopbaanpaden en carrièreperspectief centraal staan.

21) Aandeel schoolleiders dat is geregistreerd in het Schoolleidersregister PO

Doelstellingen

- In 2018 werken alle schoolleiders aan het onderhoud van hun bekwaamheid en registreren zich in het schoolleidersregister PO.
- In 2018 voldoen alle schoolleiders aan de registratie-eisen: een afgeronde schoolleidersopleiding of een vergelijkbaar kennis- en vaardigheidsniveau.

Welke beweging is zichtbaar

Het aantal geregistreerde schoolleiders stijgt met zo'n 100 registraties per maand. In augustus 2015 stonden 2800 schoolleiders geregistreerd in het Schoolleidersregister PO. Van de ruim 9000 schoolleiders hebben bijna 7000 schoolleiders zich ingeschreven in het register met als doel zich te registreren.

Welke acties worden ondernomen

De verplichte registratie voor schoolleiders is in 2013 vastgelegd in de cao. De Stichting Schoolleidersregister PO roept schoolleiders in het primair onderwijs op zich te registreren. In samenwerking met deze stichting en CIBG wordt gewerkt aan een nieuwe versie van registerdirecteur.nl waardoor inschrijven, registreren en herregistratie in het Schoolleidersregister gebruiksvriendelijker wordt.

Bron: Schoolleidersregister PO

22) Aandeel scholen en besturen dat tevreden is over het post-initiële opleidingsaanbod

Doelstelling

Het post-initiële opleidingsaanbod is goed afgestemd op de vraag van scholen en schoolbesturen.

Welke beweging is zichtbaar

Er zijn hierover nog geen gegevens beschikbaar.

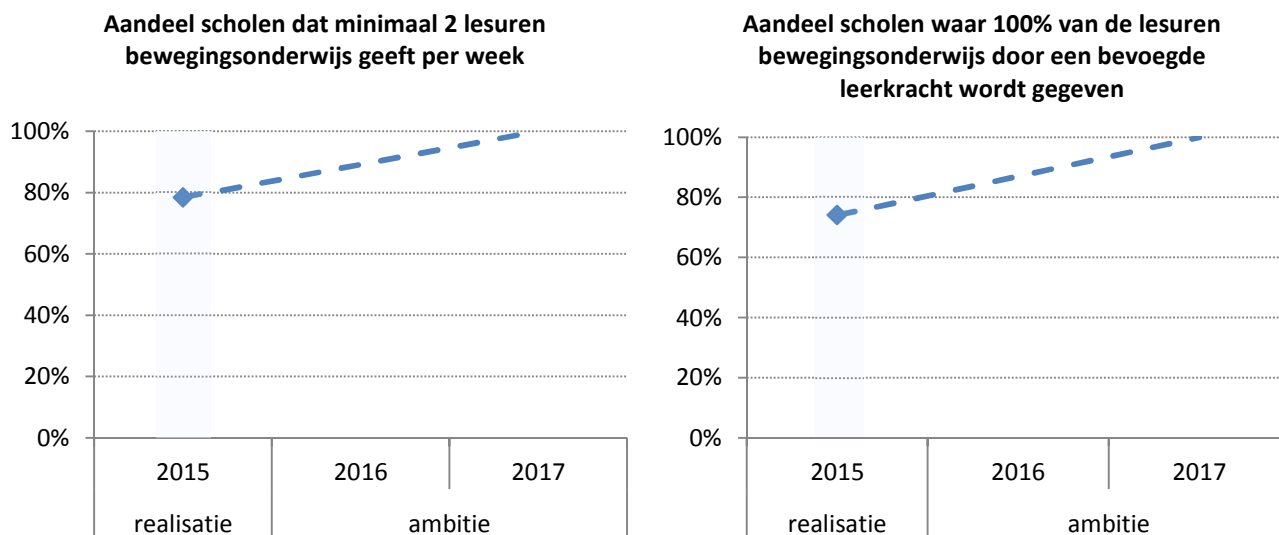
Welke acties worden ondernomen

Om een goed beeld te krijgen van de behoefte aan verdere professionalisering van leraren, voert de PO-Raad in samenwerking met OCW, VH, VSNU en OC een onderzoek hiernaar uit. In dit onderzoek wordt ingegaan op de behoefte aan master opgeleide leraren en de gewenste ontwikkeling van masters. Het onderzoek brengt in kaart wat de behoefte aan opleidingsaanbod is onder onderwijzend personeel, hoe zich dit verhoudt tot het huidige aanbod en welk aanbod nodig is gezien de gewenste ontwikkeling van masters. De resultaten bieden aanknopingspunten voor mogelijk nieuw te ontwikkelen master- en post-hbo- opleidingen. Daarnaast hebben de PO-Raad en de VSNU dit jaar een verkenning verricht naar de wenselijkheid en mogelijkheid om een universitaire lerarenopleiding voor po in te richten en maatwerktrajecten voor zij-instromers (universitaire bachelor en master).

4. Gezonde kinderen die meer bewegen in en rondom schooltijd

Kwalitatief goed bewegingsonderwijs in combinatie met een rijk buitenschools aanbod is belangrijk voor de motorische ontwikkeling van kinderen. Dit draagt bij aan het ontwikkelen en behouden van een gezonde en actieve leefstijl, ook op latere leeftijd.

23) Bewegingsonderwijs

Bron: Regioplan, Enquête Bestuursakkoord, 2015

Doelstellingen

- Scholen committeren zich aan de doelen uit de agenda Sport en Bewegen om vanaf 2017 minimaal twee lesuren per week bewegingsonderwijs te bieden; waar mogelijk streven scholen naar drie lesuren bewegingsonderwijs.
- Vanaf 2017 worden alle lesuren bewegingsonderwijs gegeven door een bevoegde leerkracht (ALO of PABO met LO-bevoegdheid).

Welke beweging is zichtbaar

Dit is de eerste meting. Uit een enquête blijkt dat 78% van de scholen al twee lessen bewegingsonderwijs geeft. Daarnaast blijkt dat 74% van de lesuren bewegingsonderwijs wordt gegeven door een bevoegde leerkracht. Voor het meten van de voortgang wordt momenteel een opvraging gedaan bij de 37 grootste gemeenten van Nederland. Deze gegevens worden aangevuld met de gegevens van de provincies en provinciale sportraden. De Tweede Kamer wordt hier in het najaar over geïnformeerd. De opvraging zal in 2017 nogmaals gedaan worden om de voortgang te monitoren.

Welke acties worden ondernomen

Momenteel worden de belemmeringen én kansen regionaal in kaart gebracht. Daarnaast wordt gefocust op de verbetering van de kwaliteit van bewegingsonderwijs. Het streven is dat in 2017 alle lessen bewegingsonderwijs worden gegeven door een bevoegde leerkracht. Om dit streven te behalen kunnen leerkrachten sinds juni 2015 door middel van een aanvraag van de lerarenbeurs hun lesbevoegdheid 'bewegingsonderwijs' halen. Voor het oplossen van specifieke regionale problemen met betrekking tot vakleerkrachten wordt met regionale en landelijke transfercentra vraag en aanbod afgestemd op regionaal niveau op basis van de verzamelde data.